

Autor zaključuje knjigu upravo kritičkim razmišljanjem o stanju religioznosti danas i o ulozi kršćanstva u tom okruženju, naglašavajući potrebu preispitivanja vlastitih vjerskih stavova, ali i zadržavanja vjerske dimenzije koja se odupire rastakanju i gubljenju shvaćanja uloge čovjeka u svijetu u kojem živi.

Prije samog kraja recimo kako je autor ove knjige docent na Katoličkom sveučilištu u Milanu i na Sveučilištu u Urbinu, te da je autor brojnih studija s područja fenomenologije religije, ali i nekoliko knjiga religiološke tematike.

Na kraju, sagledavajući ovo do sada rečeno o knjizi, recimo da je ona, po našem sudu, iznimno i kapitalno religiološko djelo, koje će sigurno biti od koristi svima koji se zanimaju za ovu tematiku, kako onima s minimalnim interesom za religiološke teme, tako i onima koji su uznapredovali na tom putu.

Tomislav Krznar

Enrico Zoffoli, *Osvrt na Neokatekumenski put. Izbor iz djela*, U pravi trenutak, Đakovo, 2006, str. 288.

Krajem 2006. godine u izdanju đakovačke knjižnice *U pravi trenutak* pojavila se knjiga pod naslovom *Osvrt na Neokatekumenski put*. Riječ je o djelomičnom prijevodu dviju knjiga Enrica Zoffolija, talijanskog redovnika pasioniste: *Usporedba Papinog učiteljstva i Kikove kateheze*, te *Istina o Neokatekumenskom putu*.

Iako urednik izdanja dr. sc. Ivan Zir dum u Predgovoru ističe da objavljivanje Zoffolijeva prijevoda nema svrhu bilo koga osuditi, nego pružiti obavijest i potaknuti »na kritičko razmišljanje o nauku i praksi Neokatekumenskog puta«, a sve u skladu s poznatom Pavlovom »sve provjerite i što je dobro zadržite«, teško se oteti dojmu da je Djelo prije osuda nego objektivan, nepristran osvrt na učenje i praksu *Neokatekumenskog puta* (NKP). Naime ako se hrvatske vjernike htjelo objektivno informirati o NKP-u, onda je

uz Zoffolijevo viđenje, koje pošto potraželi pokazati da je riječ o suvremenoj herezi, trebalo iznijeti i druga viđenja, posebno ona učiteljstva Crkve. Napokon, i u ovom slučaju bi trebalo primijeniti onu drevnu latinsku mudrost: *Audiat et altera pars — Neka se čuje i druga strana!*

Knjiga u svom prvom dijelu (str. 11–98) nastoji usporediti nauk Crkve, uglavnom nastupe pape Ivana Pavla II, s nekim katehezama Kika Argüella i Carmen Hernandez, sabranima u *Smjernicama za ekipe katehista*, koje su ustvari prijepisi kateheza inicijatora Puta izgovorenih u živo.

Sam *Osvrt na Neokatekumenski put* ima jasan cilj: »argumentirano« odgovoriti svima onima koji su prihvatili odobrenja koja su dali pape u svojim dokumentima te dokazati da »Papa o putu ne zna sve te da pogotovo ne zna dovoljno o njegovim dogmatskim pretpostavkama« (str. 13).

Kao što je već istaknuto, u svojoj radikalnoj kritici, ustvari negaciji svega vezanog uz NKP, Zoffoli koristi bilješke (tekstove) preuzete s govornih snimaka sa susreta koje su držali Kiko i Carmen. Na temelju tih tekstova, koji su ponuđeni kao upute ekipama katehista, autor pokušava rekonstruirati »izvorne misli« osnivača, koje bi onda trebale biti i dogmatski temelji NKP-a. Zoffoliju se pritom ne može poreći veliki trud i brižno proučavanje *Smjernica za ekipe katehista*. Vještīm »vadenjem« citata iz govornog, kerigmatskog konteksta i njihovim premještanjem na pisano dogmatsko-teološko područje, te uspoređivanjem tako istrgnutih citata s učenjem Ivana Pavla II postiže, u najmanju ruku, čudan efekt: u *Smjernicama* i drugim Kikovim nastupima nema niti jedne ozbiljne teološke misli koja nije heretična.

Opravdanje zašto crkvena hijerarhija ne reagira pred tolikim dokazima »heretičke zasićenosti« NKP-a, a koja je jasna i prosječno informiranom laiku, Zoffoli nalazi u njezinoj neinformiranosti. Zato je svojom svetom dužnošću smatrao

obavijestiti je o svim zastranjenjima i herezama Puta. O svemu je pisao »... raznim predstavnicima Rimske kurije i biskupima glavnih talijanskih gradova... Nažalost, dobivao sam rijetke i štune odgovore, iako nisu nedostajala ni iskrena ohrabrenja ni savjeti visokih dužnosnika iz Rimske kurije. Iako se hijerarhija nije izjašnjavala, imala je puno razumijevanja i dopustila mi da se slobodno bavim problemom Neokatekumenskog puta te upoznam javnost sa svojim uvjerenjima« (str. 101–102). A što se tiče podrške Ivana Pavla II *NKP-u* i njegovim inicijatorima, Zoffoli zaključuje: »Više puta sam ustvrdio da on podržava i štiti Neokatekumenski put zato što nije u potpunosti i jasno obaviješten o njihovim dogmatskim premisama...« (istaknuto u originalu) (str. 102).

Međutim, kardinal Camillo Ruini, vikar Svetoga Oca za grad Rim i predsjednik Biskupske konferencije Italije, neposredno nakon objavljivanja knjige *Hereze Neokatekumenskog puta* u Italiji 1995. godine odgovorio je E. Zoffoliju kratkim dopisom, 8. travnja 1995, u kojem ga »odlučno poziva da ne zamjenjuje mjerodavna tijela i da ne daje, iako s dobrim nakanama, prerane osobne prosudbe o temama koje se odnose na pravovjerje eklezijalnih stvarnosti ili čak samoga Svetoga Oca«. Ruini osim toga napominje da je spomenute tekstove kateheza Neokatekumenskog puta ispitala Kongregacija za nauk vjere (Vicariato di Roma — Prot. N. 385/95).

Na Zoffolijevu zaokupljenost činjenicom da crkvena hijerarhija nije svjesna stvarne opasnosti koja prijete Crkvi od *NKP-a* odgovorio je i generalni tajnik Biskupske konferencije Italije nadbiskup Ennio Antonelli svojim pismom od 10. listopada 1995, kojim poziva o. Zoffolija »da ima povjerenje u službu, rasuđivanje i vodstvo Pastira Crkve«.

Prosudbu o *NKP-u* Crkva je, preko pape Ivana Pavla II, izrekla već 30. kolovoza 1990. u pismu *Ogniqualvolta*, upućenom nadbiskupu Josefu Paulu Corde-

su, potpredsjedniku Vijeća za laike, zaduženom *ad personam* za apostolat neokatekumenskih zajednica, u kojemu Sveti Otac, nakon što je istražio povijest i plodove ove postkoncilске stvarnosti, službeno priznaje »Neokatekumenski put kao itinerarij kršćanske formacije valjan za društvo i današnja vremena« [AAS 82 (1990)1513–1515].

Smatramo propustom što spomenuti odgovori na zabrinutost danas već pokojnog o. Zoffolija nisu bili uvršteni u hrvatski prijevod. Ovako ostaje dojam kako na Zoffolijeva upozorenja nitko iz crkvene hijerarhije nije reagirao, zbog čega onda niti ta upozorenja, kao glas vapijućeg u pustinji, ništa nisu izgubila na svojoj aktualnosti.

Ovdje svakako treba spomenuti da su tekstovi svih kateheza pregledani od nadležnih vatikanskih dikasterija, te su u njima izvršene ispravke nepotpunih ili dvojbenih izričaja, koji su karakteristični za spontan način govora. Na taj je način Sveta Stolica sasvim jasno pokazala da, što se tiče samih dogmatskih postavki *NKP-a*, ima suprotno mišljenje od Zoffolija. Kongregacija za nauk vjere preporučila je da sam tekst *Smjernica* bude popraćen bilješkama koje upućuju na odgovarajuća tumačenja u Katekizmu Katoličke crkve, što je i učinjeno u novom izdanju iz 1999. godine. Te bilješke potvrđuju podudarnost sadržaja *Smjernica* za ekipe katehista sa sustavnim naukom Crkve, izraženim u Katekizmu. Nigdje ne susrećemo upozorenje koje bi upućivalo da su stavovi izneseni u *Smjernica* u suprotnosti s Katekizmom.

Konačno priznanje Statuta Neokatekumenskog puta 29. lipnja 2002. od Vijeća za laike pod vodstvom kard. Jamesa Francisa Stafforda, predsjednika Vijeća, i tajnika mons. Stanislaw Rylka, uz sudjelovanje predstavnika četiriju vatikanskih Kongregacija, a nakon savjetovanja s mnogim biskupima cijeloga svijeta, što o. Zoffoli nije dočekao, svakako je trebalo biti uvršteno u hrvatsko izdanje

knjige radi cjelovitog prikaza problematike.

U tom smislu čini se nerazumljivim zašto je hrvatski priređivač knjige priložio uz tekst E. Zoffolija samo jedan recentni dokument, službeno pismo kardinala Arinzea Kikua i Carmen od 12. prosinca 2005. g., a izostavio već spomenute službene dokumente, pa ispada kao da oni ni ne postoje. No i priloženo Pismo nikako nije mjera protiv NKP-a, nego pomoć, kao što se to može vidjeti iz tumačenja sv. oca Benedikta XVI, izrečenog prigodom audijencije za članove NKP-a 12. siječnja 2006: »Upravo da bi pomogla Neokatekumenskom putu učiniti što prodornijim vlastito evangelizacijsko djelovanje u zajedništvu s cjelokupnim Božjim narodom, Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata nedavno vam je, nakon razdoblja iskustva koje vam je udijelio Sluga Božji Ivan Pavao II., u moje ime, uputila neke odredbe s obzirom na Euharistijsko slavlje«.

Drugi dio knjige, u prvom poglavlju (str. 99–196), donosi pisma — svjedočanstva šezdeset i jednog klerika, dok se u drugom dijelu (str. 197–288) nalazi četrdeset pisama—svjedočanstava vjernika laika. Najveći dio njih naslovljen je na o. Zoffolija. Zanimljivo je da niti uz jedno pismo nije navedeno ime i prezime autora, premda u zagradi stoji da je ono potpisano. Sva pisma nastoje pokazati kakve štetne posljedice za pojedince i Crkvu kao zajednicu ima »hereza« Neokatekumenskog puta.

Korektan i objektivan pristup i ovdje bi tražio da se navede, ako ne stotinu i jedno svjedočanstvo, onda barem nekoliko njih, klerika i laika, iz kojih bi se mogli vidjeti pozitivni učinci Puta. Toliki su brakovi spašeni, tolika djeca rođena zahvaljujući otvorenosti životu njihovih roditelja, a snagu za ostati skupa i darivati život dobili su preko karizme Neokatekumenskog puta. U Putu su također rođena brojna duhovna zvanja. U svijetu postoje šezdeset i četiri biskupijska mi-

sijska sjemeništa *Redemptoris Mater*. Jedno od njih nalazi se i u Porečko–pulskoj biskupiji. Zar je moguće da su toliki biskupi zaslijepljeni i teološki neobrazovani, pa ne prepoznaju heretičnost Puta kako to, pod svaku cijenu, želi dokazati Zoffoli?!

Ovako ostaje dojam da je knjiga, bez obzira na nakane urednika, umjesto objektivne pružila samo parcijalnu i, u konačnici, netočnu informaciju o Neokatekumenskom putu. Stvar je utoliko čudnija što i u povremenim kritičkim osvrtima na stvarnost Neokatekumenskog puta na stranicama hrvatskoga katoličkog tiska nigdje nismo susreli zaoštrene i isključive ocjene o. Zoffolija.

Godine 1994, u prijevodu tadašnjeg porečko–pulske biskupa mons. Antuna Bogetića, izišla je knjiga *Neokatekumenske zajednice — teološka prosudba*, autora Ricarda Blasquesa, nadbiskupa u Bilbao, sadašnjeg predsjednika španjolske Biskupske konferencije i dugogodišnjeg profesora dogmatike na Papinskom sveučilištu u Salamanci. Za problematiku Neokatekumenskog puta čini nam se zgodnim jedan dio njegova zaključnog razmatranja: »Naša prosudba se temelji na uvjerenju da je Neokatekumenski put karizma. A svaka karizma je dar Božji službi Crkve i ljudskom rodu te traži pažnju, povjerenje i prihvaćanje. Može na početku biti umotana oblicima koje treba pročistiti zato da se pokaže njezin duboki sadržaj i tako uđe u Crkvu njezina snaga. Tako se uvijek događa u povijesti. Ali polazište u prosuđivanju tih stvarnosti jest da ih smatramo kao otvorena vrata koja jamče jednu riječ.« (Str. 100).

Na kraju, ovaj osvrt na hrvatsko izdanje Zoffolijevih knjiga ima jednu jedinu nakanu: ukazati hrvatskim čitateljima i na drukčije prosudbe o *NKP-u* od Zoffolijevih. Tek usporedbom tih prosudbi i ocjena s onima iznesenim u *Osvrtu*, čitatelji će moći stvar prosuditi i provjeriti, jer Zoffolijev tekst svojom isključivošću i pretencioznošću za to ne ostavlja prostor.

Stipan Trogrlić